

Radovedni smo, kaj bi napravil škofijski ordinarijat, če bi se dež. šolski svet predrznil vprašati šolska vodstva, ali izpolnuje duhovščina svoje dolžnosti ali kaj enakega. Krika in vpitja po blagoslovljenih listih slovenskih bi ne bilo ne konca ne kraja. Ves Izrael bi bil na nogah. In zopet bi imeli priliko slišati, oziroma čitati, kako nečuven atentat se je izvršil nad svetimi pravicami Bogu in narodu zvesto vdane duhovščine. Nedolžni § 134. novega učnega reda z zahtevo, da mora katehet od šolskega vodje sprejeti pripombe o enotnih načelih pouka, je pretresel zidovje klerikalne stavbe širom Avstrije, in po vseh duhovskih listih je grmelo, pred nekoliko meseci tako, da bi človek res kmalu mislil na prokletstvo in nedogledne posledice, ki bodo nastale zaradi nedolžne zahteve, po kateri se katehet mora udeleževati domačih učiteljskih konferenc. Mi pa trdimo in bomo trdili, da v šoli vladaj učitelj in edino le učitelj, kakor naj vlada v cerkvi duhovnik, med katerega zadeve se učiteljstvo ni najmanj ne mara vtikati.

Tako je torej dobil precejšen del istrskega učiteljstva v duhovščini nove nadzornike, ki naj opravljajo pri učiteljstvu delo, slično onemu policijskih organov. In ti slovenski učitelj! Če hočeš živeti v milosti na ordinarijatu v Trstu, skrbi najprej, da živiš v največji pokorščini in brez primerni vdanosti s svojim domačim župnikom. Ako si od tega zavržen, prideš takoj v nemilost pri višji duhovski inštanci, ki ji bodo vestno poročali o vsakem tvojem koraku. Ali se bo začela sedaj za te doba discipliniranja — kdo ve?

Vsa znamenja kažejo, da je tako. Morda je škof Nagl prevzel za nekaj časa posle dež. šol. sveta, da reformira ljudsko šolstvo v Istri in na Tržaškem? Morda! Škof Nagl pa naj bo vsled tega prepričan, da se učiteljstvo ne pusti komandirati od nepoklicane strani, pa naj klerikalni »Novi list«, ki sistematiško koplje slovenski in slovanski zavesti svojih bralcev zadnji grob, še tako kvaka in hujska naše ljudstvo proti učiteljstvu.

Roko proč od učiteljstva! Kaj ne vidite zaslug, ki si jih je pridobilo za probujanje narodne zavesti na tržaških kakor istrskih tleh? Vi seveda teh ne vidite. Klerikalizmu za narodni napredek sploh prav nič mari ni. Po cerkvah se čuje danes največ o kongruji, poberu, misijonih, o darilih za duše v vicah itd. namesto da bi naše duhovništvo, ki ima narodnost svojo kaj rado na jeziku, tudi kaj dejanskega storilo za narodov dobrobit.

Lepi časi so tedaj nastopili za učiteljstvo, odkar ga vladajo v duhu omenjenih verskih vaj. Vsak zadnji kaplan bo smel stikati za njegovim hrbtom ter ovajati posameznike, kakor in kolikor bo hotel.

Kakor čitamo v št. 16. letošnjega »Tovariša«, je dosegel tržaški škof pri dež. šol. svetu že toliko uspeha, da se sme dogovarjati z dež. šol. nadzornikom o premestitvi definitivnega učiteljstva. Potemtakem mu manjka edino še to, da izdaja in podpisuje dekrete v imenu deželnega šolskega sveta. Prepričani smo, da bi se potem ne bila dogodila ona napaka v dekretu, s katerim so imenovali nekega učitelja zaradi verskih vaj — torej škofu gotovo nepriljubljenega — učiteljem — voditeljem na dveh enorazrednicah v dveh bližnjih vaseh.

Pazno stoji učiteljstvo na straži. Z bistrim očesom opazuje, kaj se vse dogaja v javnosti, pa tudi z vso skrbnostjo sledi dogodkom, ki se vrše za kulisami šolskih oblastnij pa tudi škofijskega ordinarijata.

Naj se stvar obrača kakoržekoli hoče, izjavljamo, da ima danes učiteljstvo toliko življenske energije v sebi, da ne dopušča, da bi mu stopale na pot osebe, ki so v to najmanj poklicane! Y.

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonosno naložim,
v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani,

registрована zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do konca mal. travna 1906 K 67.413·69.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poštnih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Iz slovanskih pedagoških časnikov.

Priobčuje —b—.

IV.

Bela vrana.

Čehi prednjačijo v Avstriji, češki učitelji stopajo na čelu avstrijskim učiteljem. Toda tudi med tem učiteljstvom, ki je združeno v železno organizacijo, se dobe bele vrane, ki hočejo z izdajstvom občne stvari doseči večkrat preumazane privatne namene. In te bele vrane se družijo kakor pri nas v majhen, neznamen krožek, ki ima tudi svoje liste. In zopet takšna bela vrana med češkimi pedagoškimi listi je časnik »Vychovatelské listy«. Ta klerikalni list se je obregnil tudi ob nas. Da se spozna zavijanje faktov, priobčujemo članek v prevodu:

V tedniku »Učiteljski Tovariš«, ki je organ avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva (v liberalno-radikalni smeri) se razpravlja v celih osmih zvezkih vprašanje o pasivni rezistanci učiteljstva. V prvi vrsti gre za kranjsko učiteljstvo. Pisatelj trdi proti neprijateljem, da ima učiteljstvo narod za seboj. Čudno, če je to resnica, zakaj traja tako dolgo strastni boj za uravnavo plač? Pravi (št. 5) »Vse kolege in kolegince prosimo, da čitajo pazljivo našo razpravo, da stopijo vsi kakor en mož v pasivni odpor, ko pride čas za to.«

1. Ko pride do pasivne rezistence, naj se učitelj ne briga za šolski obisk; po zakonu so starši dolžni pošiljati otroke v šolo; učitelj doslej skrbi za to, opominja, vzpodbuja in kaznuje. V pasivnem odporu naj se za to ne briga; naj samo zapisuje absence in naj se ne briga za šolski obisk. Absence pa naj o svojem času naznani okrajnemu šolskemu svetu, da nemarnike kaznuje.

2. Tudi pri pouku stori učitelj več nego je dolžan; izpraša, ponavlja parkrat, da bi razumeli tudi slabše nadarjeni. To bo nepotrebno. Ob pasivni rezistenci naj učitelj samo predava in izpraša, naj se pa ne briga za to, da li je učenec razumel ali ne. »Več nego zahteva dolžnost, ni treba storiti.«

3. Ob pasivnem odporu naj učitelj ne pazi na otroke izven šole. Naj se zanje ne briga prav nič, naj ne opazuje, kaj delajo na ulici, v cerkvi in drugod, kamor ne sega pravomoč učiteljeva.

4. Prva skrb je življenje; vse drugo je postranska stvar: »Vsak naj si priskrbi delo, povsod, i dovolj milosrdnih ljudi, ki nam želijo košček kruha, v šoli pa delaj, kolikor moraš

in v kolikor ti dopušča čas. Šola in vzgoja nam morata postati postransko opravilo.« Pri okrajnih skupščinah naj učiteljstvo ne debatira. Po besedah referenta bodi tiho kakor v grobu. »Zlata doba šolskega napredka naj ugasne z našo rezistenco!«

Kako strastno je pisan članek, svedočijo (v 7. št., str. 59) besede: »Mi ne odgovarjamo za to: smrt prokletim neprijateljem šole, narodne prosvete in narodovega blagra.«

Kdaj začeti s pasivno rezistenco? Počakajmo, pravi pisatelj — do prihodnjega zasedanja deželnega zbora. Kdo je kriv naši bedi? »Da naše šolstvo še ni doraslo do vrha, temu so krivi razni činitelji. Pred vsem naša država sama, potem klerikalizem, liberalizem in učiteljstvo.« Država ne podpira dovolj dežele, klerikalizem hoče baje vladati nad modernim učiteljstvom, zato ga uničuje, liberalizem bi bil dober, a za učiteljstvo ničesar ne stori, ne razume ga. Navaja izreke, kako so liberalci odslovili prošnjika za učiteljsko mesto: »Naj da svoje otroke rokodelstvu v uk, potem mu mesta ni treba.« Prihaja k sodbi, da so liberalci prav takšni sovražniki šole kakor klerikalci. Končno je tudi samo učiteljstvo krivo svoji bedi; že pred 20 leti se je imelo organizovati, kakor je danes organizirano. Mnogo učiteljev ne zahaja na zborovanja, ne čisla svojih listov, odklanja javnost. Učiteljstvo ve: »Klerikalizem je naš javni neprijatelj, liberalizem se nam kaže prijaznim, toda učiteljstvo se je uverilo, da velja: Varuj nas, Bože, naših prijateljev, neprijateljev se bomo sami čuvali.« In vendar je nesrečni klerikalizem dal učiteljem deželnega poslanca učitelja in urednika Jakliča, seveda »klerikalca«.

Učiteljstvo slovensko naj se drži kakor češko delavstvo, ki ima v rokah bodočnost, je dobro organizovano, pridobiva čimdalje več respekta in uspehov.

Organ jugoslovanske socialno dem. stranke »Rdeči Prapor« govori o učiteljski pasivni resistenci in meni, da se mora učiteljstvo samo osvoboditi meščanskih, privilegovanih strank, h katerim ne sodi! »Potrebna je najprej pasivna rezistenca v politiki, in ne samo pasivna rezistenca, tudi odločnosti je treba . . .«

»Resistenca pa ne sme biti naperjena proti šoli, proti javnosti, ampak proti tem, ki upravljajo šolo, ki so gospodarji v šoli . . . Geslo pasivne resistence pa bodi — pravi »Rdeči Prapor«, »pazi in rani svojega protivnika tam, kjer je najbolj občutljiv, da mu vzameš moč in ga pobiješ.« — V resnici poštena beseda demokrata, pomagati si z ubojem drugega! —

Tako članek! Iz vsega veje škodaželjnost, ošabna prezirljivost, ignoranca, prav kakor iz vseh »Slovenčevih« ali »Domoljubovih zbadljivk. Da ljudje nimajo srca do učiteljstva, to je mogoče. A da bi učitelj pisal proti svojemu stanu, to je skoro nemogoče, tak človek ne more biti pri zdravi pameti, mora biti pač sirov kakor nema zverina. Pričakujemo, da tudi češki učiteljski listi povedo beli vrani v svoji sredi, kar ji gre.

Ne zablte „Učiteljskega konvikta!“

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Iz Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev.
Delegata za letošnjo glavno skupščino sta izvolili:

IV. Učiteljsko društvo za slovenjegraški okraj: g. Silvester Košutnik, šol. vodja — Razbor: 10. Janko Mohorko, šol. vodja — Sele-Vrhi.

V. Deželno slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani. 11. Ivan Bernot, 12. Jakob Furlan, 13. Janko Likar, 14. Juraj Režek, učitelji v Ljubljani.

Poročevalec o temi »razdeljen čas pouka«, gosp. Ignacij Šijanec, učitelj v Gornjem gradu, želi, da bi mu poročevalci, ki poročajo pri zborovanjih Zavezinih društev o tem predmetu, poslali v pregled ne samo tez in resolucij, temveč če je mogoče ves referat, ali vsaj posnetek tega v kratkih potezah, ker bi se rad temeljito poučil o mnenju učiteljstva v tem predmetu. Da dobi gosp. Šijanec čimprej vso snov roke, prosimo dotične referente, naj jo pošljejo direktno njemu v Gornji grad.

Vodstvo »Zaveze«.

Učiteljsko društvo za radovljiški okraj ima svoj občni zbor dne 10. maja t. l. v Lescah ob 3. uri popoldne s sledečim vzporedom: 1. Novi šolski in učni red. Poročevalec I. Šega. 2. Tajnikovo in blagajnikovo letno poročilo. 3. Volitev novega društ. odbora. 4. Volitev delegatov za glav. skupščino »Zaveze« v Šoštanj. K obilni udeležbi vljudno vabi

o d b o r.

Štajersko.

Ljutomersko in ormoško učiteljsko društvo izletita v četrtek 10. maja t. l. v Žerovince k Pihlerju, kjer se vrši skupno zborovanje obeh društev po sledečem vzporedju: 1. Pozdrav. — 2. Podavanja: a) Kernova teorija o stavku ter njen pomen za stavkovno analizo; šol. svetnik g. dr. Bezjak iz Maribora. b) Razdeljen in nerazdeljen pouk; nadučitelj g. Vinko Vauda iz Veržeja. c) Učiteljevo delovanje izvan šole; nadučitelj g. Josip Rajšp iz Ormoža. — 3. Razgovor o skupnem učiteljskem koncertu dne 5. avgusta t. l. v Ljutomeru. — 4. Volitev delegatov za letošnjo glavno skupščino »Zaveze« v Šoštanj. — 5. Predlogi in nasveti. Zborovanje, ki se vrši pri vsakem vremenu, se začne ob 10. uri predpoldne. — Zaradi velike važnosti posameznih vzporednih točk naj nobeden društvenik ne izostane. Pa tudi vse prijatelje šole in učiteljstva prav vljudno vabita v imenu odborov načelnika obeh učiteljskih društev.

Ivan Tomažič

Josip Rajšp

Slovenjegraško učiteljsko društvo je v svojem zborovanju dne 22. aprila t. l. izvolilo delegatom h glavni skupščini »Zaveze« tovariša Silvestra Košutnika, šol. vodjo v Razborju, in Ivana Mohorka, šol. vodjo v Sele-Vrhih pri Slovenj gradu. Obenem sklene društvo, da se »Zavezinega« zborovanja v Šoštanju udeleže vsi člani našega društva, kar je itak samoobsebi umevno, saj smo najbližji sosedi vrlih Šoštanjčanov.

Po pozivu upravnega odbora »Zaveze« je razpravljalo tudi naše društvo o prvi točki dnevnega reda »Razdeljen in nerazdeljen pouk«. Poročal pa je tov. Arnečič (Pameče). V svojem poročilu navede obilico ugodnih razlogov nerazdeljenega pouka posebno v onih šolah, ki imajo jako obsežen šolski okoliš in kjer otroci ne dobivajo toplega kosila. Šole s šolsko kuhinjo so pa pri nas — bele vrane. a) Pri nerazdeljenem pouku v nižjih razredih ne odpade nobena učna ura, v višjih razredih pa bi bila vsota prikrajšanih ur veliko nižja kakor vsota onih čez poletje 7. in 8. šolskega leta oproščenih učencev. b) Nerazdeljen pouk bi bil v korist staršem in otrokom. c) Šola ima dolžnost, skrbeti ne samo za duševni, temveč tudi za telesni razvoj svojih učencev. Navedeni stavki se sprejmejo brez debate. Zapisnik o zadnjem zborovanju se prečita in odobri.

Prav mnogo zanimanja zbudi nato »Domovin« članek »kmetjska beda«, ki ga tov. predsednik prečita in ob koncu pripomni, da je vsekakor vprašanje o kmetijskem pouku v ljudski šoli pereče vprašanje najbližje bodočnosti, ki prej